

Til social- og ældreminister Astrid Krag &
Folketingets social- og ældreudvalg
cc. Ligestillingsminister Trine Bramsen

28. september 2022

Vedr. Forældrefremmedgørelse/samværschikane

Påstande om samværschikane eller forældrefremmedgørelse bør altid vurderes i en kontekst af vold. Påstande om forældrefremmedgørelse og samværschikane kan anvendes af voldsudøveren som et led i volden, og ofte med det resultat at partnervold og vold mod barnet bliver et livsvilkår. I værste fald mister den beskyttende forælder forældremyndigheden til den voldsudøvende forælder, fordi denne anses som værende *"bedst egnet til at garantere barnet lige adgang til begge forældre"*. Der er dog ikke belæg for at påstå, at et barns trivsel og udvikling i alle situationer gavner af kontakt med begge forældre. Påstand om forældrefremmedgørelse medfører tværtimod en risiko for, at man overser andre væsentlige og velbegrundede årsager til, at et barn ikke ønsker kontakt med den ene forælder. Det er ikke usædvanligt at vold eller overgreb mod barnet, eller partnervold som barnet har overværet, er årsagen til at barnet tager afstand til en forælder. Er der f.eks. en historik med krisecenterophold, kontakt med de sociale myndigheder og politiet pga. vold, er det naturligt at barnet beskyttes og derfor ikke udleveres til samvær.

EU-Parlamentets resolution af 6. oktober 2021 *The impact of intimate partner violence and custody rights on women and children*¹ tager afstand fra begrebet forældrefremmedgørelse i den kontekst den almindeligvis anvendes i forældremyndigheds- og samværsager:

"whereas two of the most prestigious institutions on mental health, the World Health Organization and the American Psychological Association, reject the use of the so-called parental alienation syndrome and similar concepts and terms, since they can be used as a strategy against victims of violence by putting into question the victims parental skills, dismissing their word and disregarding the violence to which children are exposed; whereas according to EDAW Platform recommendation², accusations of parental alienation by abusive fathers against mothers must be considered as a continuation of power and control by state agencies and actor, including those deciding on child custody".

¹ European Parliament resolution of 6 October 2021 on the impact of intimate partner violence and custody rights on women and children (2019/2166(INI)). Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021IP0406>

² Statement by EDAW Platform 31. maj 2019 *"Intimate partner violence against women is an essential factor in the determination of child custody"*.

The 3rd General report on GREVIO's activities³ af december 2021 (Istanbulkonventionen) slår ligeledes fast, at påstande om forældrefremmedgørelse og samværschikane i sager, hvor der tillige er påstande om partnervold og vold mod barnet, anvendes med henblik på at minimere anklagerne om partnervold og vold mod barnet. GREVIO beskriver det således (s.46):

"It is now clear that the minimisation of domestic violence within family court processes is closely linked to an increasing use of the concept of "parental alienation" to undermine the views of child victims of domestic violence who fear contact with parents who have perpetrated domestic abuse despite the obvious risks this would entail for both adult and child victims. This is despite concerns raised by the scientific community as to its legitimacy as a scientific construct, a syndrome or as a mental disorder. Furthermore, serious concerns have been expressed regarding the recourse to the concept of parental alienation by family courts and child protection services in the context of domestic and family violence, where victims of domestic abuse may have sound reasons to want to limit visitation due to their ex-partners' violent behaviour and threats to their own and to their children's safety and in relation to children who have been exposed to domestic violence who refuse to visit their fathers. A number of research studies have found that claims of parental alienation were used to negate allegations of domestic and sexual abuse and that in a large proportion of cases involving indications or findings of domestic abuse these concerns 'disappeared' once the focus was on parental alienation. Allegations of domestic abuse can even be used against women as "evidence" of parental alienation. Evidence of parental alienation being used to minimise domestic abuse has been referred to in research conducted in Spain, Italy and France and in a range of other European countries as cited in a number of GREVIO baseline evaluation reports. It is of note therefore that in February of 2020 the World Health Organisation (WHO) published its new draft International Classification of Diseases, 11th Revision (ICD-11) and confirmed that it had removed parental alienation from index term in the final ICD-11."

Det er således vigtigt at de personer eller myndigheder, der behandler sager om samvær og forældremyndighed har den nødvendige voldsfaglighed. Det kan desværre resultere i katastrofale afgørelser om samvær og forældremyndighed såfremt psykologer, sagsbehandlere og domstolene ikke har voldsfaglige kompetencer⁴.

I 2019 udkom en empirisk undersøgelse fra det juridiske fakultet ved George Washington University omfattende 4.388 sager om forældremyndighed og samvær fra 2005-14. Undersøgelsen viste at Familieretterne kun troede på en mors historie i 36% af sagerne. Når moderens historie alene drejede sig om anklager om overgreb var procenten helt nede på 21. Selv når en fars misbrug af et barn var bevist ved domstolene, endte mødrene med at miste forældremyndighed i familieretten i 13% af sagerne. Studiet undersøger også fædre-rettighedspåstanden om forældrefremmedgørelse, hvor det viste sig, at når en far i Familieretten påstår, at en mor

³ The 3rd General report on GREVIO's activities. Link: <https://rm.coe.int/prems-055022-gbr-2574-rapportmultiannuelgrevio-texte-web-16x24/1680a6e183>

⁴ Der er ingen krav om at autoriserede psykologer indhenter voldsfaglige kompetencer som en del af deres autorisationsuddannelse. Det vores indtryk at ingen eller meget få autoriserede psykologer ved Familieretshuset og ved domstolene har voldsfaglige kompetencer.

udsætter barnet og ham for fremmedgørelse bliver han troet på i højere grad end moderen. Ifølge undersøgelsen mister moderen forældremyndigheden i 44% af sagerne, når en far anklager en mor for fremmedgørelsen⁵.

Det er vores vurdering, baseret på de henvendelser og sagsakter/afgørelser Stop Vold mod Børn har modtaget i de seneste 4 år, at undersøgelsens data er nogenlunde tilsvarende forholdene i Danmark.

I TV2 dokumentaren "Med børnene som våben" talte man ikke med børnene, hvorfor det kan være svært at vurdere om påstandene vedrørende samværschikane bunder i reel samværschikane eller er en del af en udøvers voldsmønstre.

Der kan dog forekomme reel samværschikane/forældrefremmedgørelse, hvilket igen skal vurderes i konteksten af vold, hvor volden forstås som udøvers behov for magt og kontrol. I de sager har den voldsudsatte forælder, som barnet er mest knyttet til, ofte mistet forældremyndighed og har kun meget lidt samvær, hvis overhovedet nogen kontakt med barnet. Udøveren har fået tillagt den fulde forældremyndighed pga. påstande om samværschikane, hvorefter den fulde forældremyndighed udnyttes til, at afskære kontakten mellem barnet og den anden forælder. I de sager kan barnet være underlagt streng social kontrol med fratagelse af enhver mulighed for, at kontakte forælderen det er mest knyttet til. Samværschikanen begrundes med, at den såkaldte 'fremmedgjorte' forældremyndighedsindehaver skal have ro til, at knytte barnet til sig uden at barnet 'påvirkes' eller 'manipuleres' af den anden forælder.

Begrebet forældrefremmedgørelse hviler på holdningen om at den ene forælder manipulerer barnet eller påvirker barnet til at tage afstand fra den anden forælder, og at barnets adfærd altså ikke har andre væsentlige årsager end manipulation. Det følger heraf, at den anden forælder er uden andel i årsagen til barnets adfærd. Studier viser imidlertid noget andet. Et studie støtter f.eks., at der kan være tale om en dynamik mellem begge forældre, som påvirker barnet til at tage afstand til den ene af dem og at den 'fremmedgjorte' forælder altså selv bærer en del af ansvaret. Dette studie tyder på, at barnet i en sådan situation knytter sig til den af forældrene, som samtidigt har en varm forældrestil og tager afstand fra en forælder, som har en kold forældrestil, forstået som manglende empati og indlevelse i barnet. Den kan derfor være forbundet med store risici for barnets udvikling, når man tvangstilknytter det til den forælder som det tager afstand fra, ved at unddrage barnet kontakten til den forælder som har en varm forældrestil.

Vi anbefaler at Social- og ældreministeren samt Social- og ældreudvalget inddrager voldsperspektivet i den aktuelle debat om samværschikane og forældrefremmedgørelse. Vi anbefaler tillige at Ligestillingsministeren inddrager disse betragtninger i sit videre arbejde med handleplanen mod partnervold og partnerdrab. Endvidere opfordrer vi til at aut. psykologer, sagsbehandlere og dommere opkvalificeres og uddannes i voldsfaglighed.

⁵ Meier, J. and Dickson, S. (2017), "Mapping Gender: Shedding Empirical Light on Family Court's Treatment of Cases Involving Abuse and Alienation", Law and Inequality, 35(2), 311–334.

Øvrige kildehenvisninger:

Barnett, A. (2020) 'A genealogy of hostility: parental alienation in England and Wales', *Journal of Social Welfare and Family Law*, 42(1), 18–29. 96.

Birchall, J. and Choudhry, S. (2018), "What About My Right Not To Be Abused: Domestic Abuse, Human Rights and the Family Courts", Bristol: Women's Aid. 97.

Casas Vila, G. (2020), "Parental Alienation Syndrome in Spain: opposed by the Government but accepted in the Courts", *Journal of Social Welfare and Family Law* 42:1, pages 45-55. 98.

Clemente og Padilla-Racero (2016) When courts accept what science rejects: Custody issues concerning the alleged "parental alienation syndrome"; i *Journal of Child Custody*, 13:2-3, 126-133.

Feresin, M. (2020), "Parental alienation (syndrome) in child custody cases: survivors' experiences and the logic of psychosocial and legal services in Italy", *Journal of Social Welfare and Family Law*, 42:1, 56-67, DOI: 10.1080/09649069.2019.1701924. 99.

Lapierre, S. and Côté, I. (2016) "Abused women and the threat of parental alienation: shelter workers' perspectives", *Children and youth services review*, 65 (1), 120–126; and Neilson, L. C. et al. (2019), "Inclusion of "Parental Alienation" as a "Caregiver-child relationship problem" Code QE52.0 in the International Classification of Diseases 11th Revision (ICD-11)", *Collective Memo of Concern to: World Health Organization*.

Lamb, K., Humphreys, C., and Hegarty, K. (2018), "'Your behaviour has consequences': children and young people's perspectives on reparation with their fathers after domestic violence", *Children and youth services review*, 8 (1), 164–169. 94.

Meier, J. (2020) "U.S. child custody outcomes in cases involving parental alienation and abuse allegations: what do the data show?", *Journal of Social Welfare and Family Law*, 42(1), 92–105;

Neilson, L. (2018), "Parental Alienation Empirical Analysis: Child Best Interests or Parental Rights?" - Fredericton: Muriel McQueen Fergusson, Centre for Family Violence Research and Vancouver: The FREDA Centre for Research on Violence Against Women and Children.

Romito, P, Crisma, M. (2009), "Les violences masculines occultées : le syndrome d'aliénation parentale", *Empan*, 2009/1 (n° 73), pages 31-39. 100.

World Health Organization removes parental alienation from its classification index (February 2020), *Réseau International des Mères en Lutte* (wordpress.com).